

Prof. UEP dr hab. Krzysztof Waliszewski
Katedra Pieniądza i Bankowości
Instytut Finansów
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Aleja Niepodległości 10
61-875 Poznań
E-mail: krzysztof.waliszewski@ue.poznan.pl

Poznań, 23.05.2024 r.

**Recenzja rozprawy doktorskiej mgr. Marty Paduszyńskiej pt.
„Czynniki ochrony konsumentów na rynku kredytów mieszkaniowych”, ss. 309
napisanej w Katedrze Bankowości Centralnej i Pośrednictwa Finansowego
na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego
pod kierunkiem naukowym
dr hab. Iwony Doroty Czechowskiej, prof. Uł
promotor pomocniczy dr Iwa Kuchciak
w dyscyplinie ekonomia i finanse**

1. Podstawa prawna sporządzenia recenzji

Podstawą do sporządzenia recenzji rozprawy doktorskiej mgr. Marty Paduszyńskiej jest pismo Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego z dnia 11.03.2024 r. informujące, że Komisja Uniwersytetu Łódzkiego do spraw stopni naukowych w dyscyplinie ekonomia i finanse pod Przewodnictwem dr hab. Rafała Matery, prof. Uł na posiedzeniu w dniu 11.03.2024 r. podjęła postanowienie o powołaniu mnie na Recenzenta rozprawy doktorskiej mgr. Marty Paduszyńskiej w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr. Marty Paduszyńskiej została sporządzona w oparciu o kryteria formalne stawiane dysertacjom doktorskim zawarte art. 179 ust. 7 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669) oraz art. 187 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r (Dz. U. z 2023 r. poz. 742), zgodnie z którymi w recenzji należy zawrzeć szczegółowo uzasadnioną ocenę, czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, a także czy wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Doktorantki w dyscyplinie ekonomia i finanse oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

2. Określenie trafności wyboru i oryginalności problemu badawczego podjętego w rozprawie

Problematyka ochrony konsumenta na rynku usług finansowych, a w szczególności na rynku kredytów mieszkaniowych jest przedmiotem zainteresowania szerokiego kręgu interesariuszy. Ze względu na długoterminowy charakter kredytów mieszkaniowych służących zakupowi nieruchomości w ustawodawstwie europejskim i polskim zwraca się szczególną uwagę na ochronę konsumenta na etapie reklamy kredytu mieszkaniowego, która powinna być czytelna i zrozumiała dla konsumenta oraz nie wprowadzająca go w błąd, a także poprzez dostarczenie rzetelnej, zrozumiałej i zstandaryzowanej informacji dotyczącej kredytu mieszkaniowego na etapie przedtransakcyjnym, transakcyjnym i posttransakcyjnym, a także szczególne uprawnienia konsumenta związane z kredytem mieszkaniowym takie jak prawo do odstąpienia od umowy kredytowej bez podawania przyczyny, prawo do przedterminowej spłaty całości lub części zobowiązania kredytowego, a także prawo do otrzymania decyzji kredytowej w ciągu 21 dni od złożenia wniosku kredytowego. Interes konsumenta w przypadku kredytu mieszkaniowego może być zagrożony ze względu na pokusę oferowania mu produktów dodatkowych do produktu głównego w formie sprzedaży wiązanej lub łączonej. Ponadto w przypadku kredytów mieszkaniowych konsument jest narażony na ryzyko stropy procentowej (kredyt oparty o zmienne oprocentowane) oraz na ryzyko walutowe (kredyty walutowe, kredyty indeksowane do walut obcych i denominowane w walutach obcych). Problematyka kredytów mieszkaniowych stała się obecna w debacie publicznej, orzecznictwie sądowym europejskim i krajowym w zakresie kredytów denominowanych w walutach obcych lub indeksowanych do walut obcych, głównie franka szwajcarskiego (CHF). Od jakiegoś czasu w przestrzeni publicznej dyskusja koncentruje się na kredytach złotówkowych w związku z oparciem większości z nich na zmiennym oprocentowaniu i stawce WIBOR, do której stawiane są zastrzeżenia co do rynkowości i transakcyjności. Rosnący poziom ochrony konsumenta na rynku kredytu mieszkaniowego znalazł wyraz w nowej dyrektywie o kredycie hipotecznym z 2014 r. (MCD, *Mortgage Credit Directive*)¹, która została zaimplementowana do polskiego porządku prawnego w postaci ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o kredycie hipotecznym oraz o nadzorze nad pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami. W ustawodawstwie tym zwrócono uwagę na fakt, że poziom ochrony konsumenta kształtuje

¹ Dyrektywa 2014/17/UE w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniająca dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010

nie tylko kredytodawca, ale również pośrednik kredytu hipotecznego, który może oferować kredyt hipoteczny w imieniu banku i to na nim spoczywa szereg obowiązków informacyjnych wynikających z tego ustawodawstwa. Dlatego wprowadzono publiczny rejestr i nadzór finansowy sprawowany przez KNF, a także obowiązek posiadania ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej przez pośrednika i spełnienia określonych wymagań kwalifikacyjnych co do wiedzy i kompetencji weryfikowanych przez Komisję Egzaminacyjną dla Pośredników Kredytu Hipotecznego działającą przy KNF.

Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzam, że problematyka czynników ochrony konsumentów na rynku kredytów mieszkaniowych jest aktualna i ważna tak dla teorii ekonomii i finansów, jak i praktyki. Obszar i problem badawczy rozprawy daje możliwość sformułowania wniosków o charakterze aplikacyjnym i rekomendacji co do dalszego kształtowania się ochrony konsumenta na rynku kredytów mieszkaniowych. Wszystko to potwierdza, że problematyka badawcza podjęta przez mgr M. Paduszyńską poprzez aktualność, ważność i perspektywę eksploracji badawczej jest właściwa do podjęcia w rozprawie doktorskiej.

3. Ocena poprawności i kompletności celów oraz hipotez badawczych

Autorka rozprawy sformułowała cel główny i 6 celów szczegółowych. Główny cel pracy (**CG**) *to rozpoznanie i ocena znaczenia czynników identyfikujących ochronę konsumentów w ramach obszarów praktyk banków na rynku kredytów mieszkaniowych.*

Cele szczegółowe rozprawy (**CS**) sformułowano następująco:

CS1. Prezentacja teoretycznych aspektów postaw i modeli zachowań konsumentów na rynku produktów bankowych w świetle ekonomicznej teorii neoklasycznej i podejścia behawioralnego.

CS2. Przedstawienie obszarów, stanowiących podstawę identyfikacji zmiennych wykorzystywanych do pomiaru ochrony konsumentów na rynku produktów bankowych w celu doboru zmiennych. (Badane obszary to: dostępność oraz przejrzystość informacji, obsługa klientów, zasady etyczne w działaniach banku, prywatność i bezpieczeństwo danych, rozstrzygnięcie sporów konsumenckich).

CS3. Charakterystyka metod wykorzystywanych do badania ochrony konsumentów na rynku kredytów mieszkaniowych.

CS4. Identyfikacja profili klientów banków i ustalenie zależności pomiędzy profilem społeczno-demograficznym oraz kredytowym badanych a problemami ochrony konsumentów na rynku kredytów mieszkaniowych.

CS5. Wybór czynników i metod wyodrębniania zmienności wspólnej oraz przeprowadzenie rotacji czynników ochrony konsumentów.

CS6. Wyodrębnienie i ocena czynników identyfikujących ochronę konsumentów na rynku kredytów mieszkaniowych za pomocą podejścia eksploracyjnego i confirmacyjnego analizy czynnikowej.

CS7. Przedstawienie rekomendacji dla sektora bankowego, wynikających z analizy czynników ochrony konsumentów na rynku kredytów mieszkaniowych.

Cel główny rozprawy został określony prawidłowo. Co do celów szczegółowych w przypadku celu szczegółowego CS2 zbędne jest wymienianie w drugim zdaniu analizowanych obszarów. W pozostałym zakresie cele szczegółowe zostały określone prawidłowo. Brakuje chociażby jednego celu szczegółowego poświęconego pośrednikom kredytu hipotecznego i ich roli w kształtowaniu zakresu ochrony konsumenta na rynku kredytów mieszkaniowych.

Doktorantka sformułowała hipotezę główną (**HG**) i 4 hipotezy szczegółowe (**HS**). Hipoteza główna rozprawy została sformułowana następująco:

HG: Spośród czynników identyfikujących ochronę konsumentów na rynku kredytów mieszkaniowych (dostępność informacji oraz profesjonalna i uczciwa obsługa, zapewnienie możliwości rozstrzygania sporów i zachowania bezpieczeństwa danych, przejrzystość/zrozumiałość informacji, etyczne reklamy), najważniejsze to dostępność informacji oraz profesjonalna i uczciwa obsługa.

Hipotezy szczegółowe sformułowano następująco:

HS1. Występuje zależność pomiędzy profilem społeczno-ekonomiczno-demograficznym kredytobiorców (płeć, wiek, miejsce zamieszkania, wykształcenie, status ekonomiczny), a ich subiektywną oceną wiedzy z zakresu rynku kredytowego.

HS2. Między czynnikami identyfikującymi ochronę konsumentów występują związki korelacyjne o dodatnim kierunku. (Związki dotyczą czterech czynników: dostępność informacji oraz profesjonalna i uczciwa obsługa, zapewnienie możliwości rozstrzygania sporów i zachowania bezpieczeństwa danych, przejrzystość/zrozumiałość informacji oraz etyczne reklamy).

HS3. Ocena czynników ochrony przez konsumentów na rynku kredytów mieszkaniowych jest zróżnicowana ze względu na zmienne społeczno-demograficzne, takie jak: płeć oraz wiek a także ich wiedzę z zakresu kredytów.

HS4. Istnieje zależność pomiędzy deklarowaną przez kredytobiorców oceną znaczenia czynników ochrony konsumentów a zmiennymi społeczno-demograficznymi, takimi jak: płeć oraz wiek a także deklarowaną przez nich wiedzę z zakresu kredytów

W przypadku sformułowania hipotezy głównej nie wskazano, z czego wynika dobór akurat takich czynników ochrony konsumenta na rynku kredytów mieszkaniowych, czy jest to krąg czynników zamknięty, czy można byłoby do niego zaliczyć jeszcze inne czynniki? W mojej opinii ważnym czynnikiem wpływającym na poziom ochrony konsumenta byłoby korzystanie z pośredników kredytu hipotecznego i sposób wypełniania przez nich obowiązków informacyjnych i edukacyjnych, a także zapewnienia adekwatności kredytu w stosunku do indywidualnej sytuacji konsumenta. W przypadku hipotezy szczegółowej 2 zbędne jest wymienianie czynników, między którymi występują związku, ponieważ są już to dane bardzo szczegółowe, które powinny wyniknąć w toku badania empirycznego i statystycznej analizy zebranego materiału. Podobnie jak w przypadku celów szczegółowych moja uwaga dotyczy braku hipotezy szczegółowej odnoszącej się do pośredników kredytu hipotecznego. W pozostałym zakresie hipotezy są sformułowane prawidłowo.

4. Ocena poprawności struktury rozprawy

Rozprawa ma charakter teoretyczno-empiryczny i składa się 6 rozdziałów, wstępu, zakończenia, bibliografii oraz załączników. Poszczególne rozdziały rozprawy dotyczą takich zagadnień jak:

1. KONSUMENT W GOSPODARCE – ZNACZENIE I MODELE ZACHOWANIA KONSUMENTÓW W TEORIACH EKONOMICZNYCH.
2. OCHRONA KONSUMENTÓW NA RYNKU KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH.
3. PRZEGLĄD BADAŃ NA TEMAT OCHRONY KONSUMENTÓW. ANALIZA CZYNNIKOWA JAKO GŁÓWNA METODA BADAWCZA.
4. BADANIE PROFILU KONSUMENTÓW KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH.
5. ANALIZA CZYNNIKOWA OCHRONY KONSUMENTÓW NA PRZYKŁADZIE RYNKU KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH.

6. WNIOSKI I REKOMENDACJE Z BADAŃ OCHRONY KONSUMENTÓW NA RYNKU KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH.

Struktura rozprawy jest poprawna i wynika z postawionego problemu badawczego, celów badawczych (głównego i szczegółowych) oraz hipotez badawczych (głównej i szczegółowych), a także wykorzystanych metod badawczych. Zagadnienia i rozdziały teoretyczne stanowiące przegląd literatury z własnym, krytycznym osądem Doktorantki czy dotyczące metod badawczych są rozwijane w formie empirycznej w rozdziałach badawczych, z których wnioski stanowią wkład Doktorantki w rozwój dyscypliny ekonomia i finanse. Ostatni rozdział zawiera podsumowanie wniosków z rozdziałów teoretycznych i empirycznych, a także rekomendacje dla sektora bankowego dotyczące ochrony konsumenta na rynku kredytów mieszkaniowych. Na uwagę zasługują bogate grafiki wykorzystane w pracy w postaci kilkudziesięciu tabel, schematów czy wykresów, które stanowią egzemplifikację poruszanych przez Doktorantkę zagadnień, a czytelnikowi ułatwiają percepcję nietrywialnych omawianych w niej treści i związanych z ochroną konsumenta na rynku kredytów mieszkaniowych.

W przypadku struktury rozprawy mam następujące uwagi.

W rozdziale 1 w podrozdziale 1.2.1 Neoklasyczna teoria konsumenta opis jest bardzo powierzchowny i krótki, to samo dotyczy podrozdziału 1.2.2 Teoria konsumenta w podejściu behawioralnym. Z kolei w podrozdziale 1.4.1 Doktorantka opisuje rynek usług depozytowych i zachowania konsumentów na tym rynku oraz udziały poszczególnych banków w rynku depozytowym, statystyki rachunków bankowych i dostępu do nich przez internet, co w mojej opinii jest zbędne, ponieważ rozprawa dotyczy zachowań konsumentów na rynku kredytowym. Brakuje natomiast przedstawienia rynku kredytów mieszkaniowych w odniesieniu do udziału poszczególnych banków w tym rynku, pomimo dostępnych danych w tym zakresie oraz odwoływania się w badaniach empirycznych do konkretnych banków, w których zaciągnęli kredyty respondenci.

Druga uwaga o bardziej fundamentalnym charakterze dotyczy nie uwzględnienia w strukturze rozprawy oraz w poruszanych w niej treściach pośrednictwa w zakresie sprzedaży kredytów hipotecznych. Należy zwrócić uwagę na fakt, że ze względu na zróżnicowane czynniki banki preferują oferowanie kredytów hipotecznych nie bezpośrednio w placówkach, ale poprzez współpracujących pośredników kredytowych. Według danych Związku Przedsiębiorstw Finansowych (ZPF), zrzeszającego pośredników kredytu konsumenckiego, hipotecznego i korporacyjnego udział pośredników kredytowych w Polsce w sprzedaży kredytów

hipotecznych w IV kwartale 2023 r. wynosił 65%², natomiast z danych za I kwartał 2024 r. ZFP o sprzedaży kredytów hipotecznych przez pośredników i danych AMRON-Sarfin o sprzedaży kredytów hipotecznych przez banki w Polsce wynika, że udział ten wzrósł do 78%. W przypadku kredytów hipotecznych to konsumenci kontaktują się w ponad $\frac{3}{4}$ przypadków nie bezpośrednio z bankiem, ale z pośrednikami i doradcami kredytowymi, którzy wypełniają wobec konsumentów szereg obowiązków informacyjnych na etapie przedtransakcyjnym i transakcyjnym, a więc kształtują ostatecznie poziom ochrony konsumenta na tym rynku. Co prawda na s. 89 jest wzmianka na temat jakości usług świadczonych przez pośredników kredytu hipotecznego w okresie pandemii COVID-19 na podstawie wyników badania S. Łukaszewskiego i K. Waliszewskiego³, jednak nie można uznać tego za wyczerpanie tematu. Zarówno dyrektywa MCD, jak i jej implementacja w Polsce w postaci ustawy o kredycie hipotecznym, pośrednikami kredytu hipotecznego i agentami zwraca szczególną uwagę na kształtowanie ustroju instytucji pośrednictwa kredytowego, doradztwa kredytowego i niezależnego doradztwa w zakresie kredytu hipotecznego, mając na uwagę rosnącą rolę tego kanału dystrybucji kredytów w całej UE, w tym w Polsce. Wprowadzenie problematyki pośrednictwa w zakresie kredytów hipotecznych powinno dotyczyć zarówno rozdziałów teoretycznych, jak i części badawczej. W przypadku rozdziałów teoretycznych można byłoby dodać w poszczególnych rozdziałach zagadnienia dotyczące definicji i obowiązków wobec konsumentów oraz wymaganych kwalifikacji wobec pośredników kredytu hipotecznego (rozdział 2), przeglądu badań na temat ochrony konsumentów na rynku kredytów hipotecznych z udziałem pośredników kredytowych (rozdział 3), badania profilu konsumentów kredytów mieszkaniowych poprzez uwzględnienie pytań związanych z motywami oraz zaletami korzystania z pośredników kredytowych czy ich działalności edukacyjno-informacyjnej względem konsumentów kształtującej faktyczny poziom ochrony konsumentów. Czynniki dotyczące pośredników kredytowych powinny zostać również uwzględnione w badaniu empirycznym, a następnie w analizie statystycznej zebranego materiału, w tym analizie czynnikowej (rozdział 5) i w rekomendacjach dla sektora pośredników kredytowych (rozdział 6).

² Sektor pośrednictwa finansowego w Polsce 2020-2023, ZPF, Gdańsk 2024.

³ Waliszewski, K., & Łukaszewski, S. (2022). *Jakość obsługi klientów w zakresie kredytów hipotecznych przez banki i pośredników kredytowych w Polsce w czasie pandemii COVID-19*. *Finanse i Prawo Finansowe*, 2(34), 101–124. <https://doi.org/10.18778/2391-6478.2.34.05>

Za słusznością wskazanej wyżej uwagi przemawia jeden z wniosków wynikających z badań Doktorantki, że konsumenci oczekują porad zewnętrznych ekspertów – doradców finansowych/kredytowych przy zaciąganiu kredytów mieszkaniowych (s. 257), co wydaje się zasadne wobec deficytu wiedzy ekonomiczno-finansowej, asymetrii informacji na rynku kredytów mieszkaniowych, a także asymetrii rozumienia informacji ze strony konsumentów dostarczanych na etapie przedtransakcyjnym i transakcyjnym przez kredytodawców/pośredników kredytu hipotecznego.

5. Ocena wiedzy teoretycznej Doktorantki w dyscyplinie ekonomia i finanse

Recenzowana rozprawa jest bardzo dobrze osadzona w aparacie pojęciowym właściwym dla nauk ekonomicznych, a w szczególności finansów, modeli zachowań konsumentów w teoriach neoklasycznych i behawioralnych, rynku kredytowego, w tym rynku kredytów mieszkaniowych, ochrony konsumenta na rynku usług finansowych, w tym w szczególności bankowych i kredytowych, a także metod statystycznych służących analizie zebranego materiału badawczego w ramach przeprowadzonego przez Doktorantkę badania pierwotnego, w tym głównie modelu eksploracyjnej i confirmacyjnej analizy czynnikowej. Doktorantka dokonała gruntowych studiów literatury przedmiotu (*desk reserach*), aby zaprojektować, przeprowadzić własne badanie empiryczne (*field research*) oraz dokonać analizy zebranych danych i zweryfikować postawione we wstępie hipotezy badawcze.

Rozprawę oparto na bardzo bogatych i zróżnicowanych źródłach literatury przedmiotu, na którą złożyło się ponad 450 pozycji:

- 315 książek (pozycji zwartych) i artykułów naukowych, w dużej mierze anglojęzycznych.
- 63 raportów i opracowań.
- 39 aktów prawnych.
- 36 źródeł internetowych (netografia).

Doktoranta swobodnie porusza się w specjalistycznej terminologii związanej z ochroną konsumenta i rynkiem kredowym, a także wykorzystanymi metodami badawczymi, włączając to w szczególności analizę czynnikową w wykorzystanych 2 podejściach. Świadczy to o szerokiej ogólnej wiedzy Doktorantki z dyscypliny ekonomia i finanse.

6. Ocena zastosowanych w rozprawie metod badawczych

Problematyka rozprawy badawczej, jakim jest ochrona konsumenta na rynku kredytów mieszkaniowych i jej czynniki plasują rozprawę obszarze ekonomicznej analizy prawa (*law&economics*). Jednak Doktorantka poza analizami regulacji prawnych i zastosowaniem metod właściwych dla ekonomicznej analizy prawa wykorzystuje statystyczno-ekonometryczne metody badawcze dla analizy danych zebranych w badaniu empirycznym przeprowadzonym techniką ankiety internetowej (CAWI) na grupie blisko 1 000 konsumentów. W ramach badania własnego zrealizowano badanie pilotażowe oraz badanie właściwe. Próba badawcza była reprezentatywna ze względu na płeć oraz wiek badanych zgodnie z danymi populacji generalnej posiadającej kredyt mieszkaniowych w Polsce według stanu na koniec 2021 r. wg danych Biura Informacji Kredytowej.

W rozprawie wykorzystano następujące metody badawcze służące realizacji celów badawczych i weryfikacji postawionych metod badawczych:

- studia literatury przedmiotu, aktów prawnych, przegląd badań międzynarodowych oraz krajowych, analizę bibliometryczną, w tym analizę cytowań autorów, zajmujących się tematyką ochrony konsumentów, metodę grupowania, inaczej zwaną analizą klastrów oraz metodę współwystępowania słów kluczowych dla zagadnienia ochrony konsumentów;
- statystyki opisowe, analizę częstości, współczynnik V- Cramera, współczynnik korelacji rang tau-b Kendalla;
- statystyczne metody nieparametryczne (test chi kwadrat, test Manna-Witneya, test Kruskala-Wallis);
- statystyczną metodę parametryczną tj. jednoczynnikowa analiza wariancji;
- analizę czynnikową, zarówno podejście eksploracyjne jak i konfirmacyjne.

Zastosowane metody badawcze świadczą o dobrym przygotowaniu Doktorantki do samodzielnego projektowania, przeprowadzania i analizowania wyników badań własnych, czyli umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

7. Ocena formalnej strony rozprawy

Rozprawa jest pisana dobrym, czytelnym i fachowym językiem. Jednak ze względu na dość dużą objętość dysertacji Autorka nie ustrzegła się przed stosunkowo niewielką ilością błędów:

- S. 15 jest „dla badanych kredytobiorcy”, powinno być „dla badanych kredytobiorców”.
- Na s. 16 w przypisie 20 powtórzono „Rozprawa doktorska”.
- W przypadku odwoływania się w przypisach dolnych do monografii I. D. Czechowska, K. Waliszewski, *Instytucje bankowe i niebankowe na rynku usług detalicznych w Polsce*, CeDeWu, Warszawa 2019 w części przypadków występuje poprawny zapis, ale w części mamy do czynienia ze zmianą kolejności autorów tj. K. Waliszewski, I. D. Czechowska np.: przypis 202 na s. 63.

8. Wskazanie uwag polemicznych/krytycznych rozprawy

W przypadku recenzowanej rozprawy można sformułować następujące uwagi krytyczne/polemiczne:

- Brak uwzględnienia pośrednictwa w zakresie kredytów hipotecznych w części teoretycznej i empirycznej rozprawy, w tym w celach i hipotezach badawczych oraz czynnikach ochrony konsumenta na rynku kredytów mieszkaniowych.
- Brak opisu rynku kredytów hipotecznych w zakresie wielkości sprzedaży i udziałów rynkowych poszczególnych banków, co korespondowałoby z częścią badawczą pracy, w której respondenci w ankiecie byli pytani i nazwę banku, w którym mają kredyt mieszkaniowy.
- Zbędny opis rynku depozytowego (podrozdział 1.4.1).
- Bardzo skrócony i powierzchowny opis teorii klasycznych i behawioralnych zachowań konsumenta (podrozdziały 1.2.1 i 1.2.2).
- We wstępie do rozprawy określono jej zakres podmiotowy, przedmiotowy i terytorialny pomijając zakres czasowy – za jaki okres prowadzona jest analiza i rozważania?

9. Konkluzja

W przypadku oceny rozprawy doktorskiej fundamentalne znaczenie ma wykazanie, że Doktorant w sposób oryginalny rozwiązał postawiony problem naukowy, posiada ogólną wiedzę teoretyczną w danej dyscyplinie, a także posiada umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. **Biorąc pod uwagę moją ocenę rozprawy doktorskiej mgr. Marty Paduszyńskiej zawartą w poszczególnych punktach niniejszej recenzji z uwzględnieniem ilości i wagi uwag polemicznych stwierdzam, że rozprawa doktorska mgr. Marty Paduszyńskiej spełnia wymogi stawiane rozprawom doktorskim tzn. *stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie naukowej ekonomia i finanse oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.* W związku z tym wnioskuję o dopuszczenie rozprawy do publicznej obrony.**

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Wolinski', is positioned on the right side of the page.